

2. Болест и здраве. Етиология и патогенеза на болестите. Периоди на болестта.

Болестта е състояние на разностепенно отклонение на организма от т.нар. биологично здраве. Тя е клиничен израз на реакцията на организма срещу вредните въздействия на околната среда или в резултат на вродени дефекти.

ЕТИОЛОГИЯ

С понятието етиология се означават всички фактори, които са причина за възникване на болестта. Те могат да бъдат един или повече /полиетиологична болест/ и се групират по следния начин:

1. Физични агенти - механични, термични, йонизираща радиация, топлинен или електрически удар, промени в атмосферното налягане и др.
2. Химични - промишлени, селскостопански и хранителни отрови, лекарства, алкохол, наркотични средства и др.
3. Биологични или инфекциозни причинители - бактерии, вируси, паразити
4. Психични - психичен стрес, уплаха и др.
5. Вродени и наследствени дефекти
6. Социално обусловени причини

ПАТОГЕНЕЗА

Под патогенеза се разбира механизма на възникване и по-натагъщното развитие на болестния процес. При ВБ патогенезата може да бъде вирусна, неврогенна, генетична, имунна и т.н. Патогенетичните механизми променят приспособителните и компенсаторните физиологични реакции и водят до функционални и структурни изменения в органите и тъканите.

КЛИНИЧНА КАРТИНА

Клиничната картина на болестта представлява съвкупността от характерните признаци /субективни и обективни симптоми/ на заболяването.

1. Субективните оплаквания могат да бъдат най-различни - отпадналост, главоболие, галене, повръщане, болка, кашлица и пр.
2. Обективните признаци се откриват при прегледа и изследването на болния - напр. хрипове, болезненост в определена част на тялото, напипване на увеличени и плътни органи, отоци, обриви и др. Обективните признаци биват: общи и специфични за определено заболяване.
3. Общите /неспецифични/ симптоми се наблюдават при повече заболявания на различни органи и имат при диагнозата насочващ, но не решаващ характер. Такива са: ускорен пулс, повишена температура, ускорена СУЕ и др.
4. Специфичните /патогномонични/ симптоми са характерни, задължителни, специфични за точно определена болест. Те са сигурно насочващи към определяне на точната диагноза на болестта. Такива са напр: повишена кръвна захар /за захарен диабет/, специфична шумова находка /за сърдечен порок/, болезненост в определена зона на тялото, промени в ставите и др.

Синдромът е характерно съчетание от симптоми и признаци, което съставя част от клиничната картина на дадено заболяване - напр. хипертоничен синдром включва: повишено артериално налягане, характерните признаци от главоболие, световъртеж, шум в ушите и др.

ПРОТИЧАНЕ НА БОЛЕСТТА

Протичането /еволюцията/ на болестта зависи от характера на заболяването, състоянието на защитните сили на болния, етиологичните фактори, провежданото лечение и др

Макар и незадължително заболяванията преминават през няколко стадия; латентен /скрит/, продромален /първи симптоми/, стадий на разгъната клинична картина, реконвалесцентен /на постепенно оздравяване/.

По характер протичането на болестта може да бъде: остро /акутно/, подостро, хронично и хронично-рецидивиращо.

ДИАГНОЗА

Под диагноза се разбира разпознаването на основното заболяване, усложненията му и придружаващите болести. Диагнозата бива:

- етиологична - разпознаване причините на болестта;
- функционална - установяване степента на увреждане на даден орган;
- патоанатомична - разкриване на измененията в тъканите;
- предварителна /работна/ - след първия преглед и изследване на болния;
- окончателна - след провеждане на комплексни изследвания при изписване на болния.

ЛЕЧЕНИЕ

Лечението /терапията/ представлява съвкупност от всички методи и средства, насочени за преодоляване на болестта и нейните усложнения с оглед възстановяване на здравето и работоспособността на болния.

Лечението бива:

- етиологично - насочено към отстраняване на причината за болестта; то е най-ефикасно и с трайни резултати;
- патогенетично - то цели да прекъсне веригата от патогенетични механизми, довели до развитие на болестта; провежда се, когато не е възможно провеждане на етиологично лечение;
- симптоматично - има за цел да облекчи състоянието на болния, да облекчи неговите оплаквания.